

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-122-04

Druk nr 3162
Warszawa, 27 lipca 2004 r.

Pan
Józef Oleksy
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o ratyfikacji Protokołu fakultatywnego
do Konwencji o prawach dziecka
w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej
prostytucji i dziecięcej pornografii,
przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Edukacji Narodowej i Sportu.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 25 maja 2000 r. został przyjęty w Nowym Jorku Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem fakultatywnym, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Dnia 20 listopada 1989 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych uchwaliło Konwencję o prawach dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.). Polska była inicjatorem Konwencji i ratyfikowała ją jako jedno z pierwszych państw w dniu 7 lipca 1991 r.

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjęty w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r., ma na celu zapewnienie szerszej ochrony praw dziecka, gwarantowanych przez Konwencję. Ratyfikacja Protokołu stanie się wyrazem troski o jak najlepszą ochronę praw dziecka w Rzeczypospolitej Polskiej i potwierdzi prawa, gwarantowane obecnie przez polskie ustawodawstwo, zapobiegając ewentualnym próbom obniżenia standardów ochrony tych praw w przyszłości.

Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii nakłada na Państwa – Strony obowiązek wprowadzenia zakazu handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii (art. 1). Protokół zawiera definicje czynów objętych zakazem, w tym w art. 2 lit. c definiuje zjawisko dziecięcej pornografii, jako „jakiegokolwiek pokazywanie, za pomocą dowolnych środków, dziecka uczestniczącego w rzeczywistych lub symulowanych ewidentnie czynnościach seksualnych lub też jakiegokolwiek pokazywanie organów płciowych w celach przede wszystkim seksualnych”.

Zachowania określone przez Protokół jako przestępstwa są w Rzeczypospolitej Polskiej zabronione przez ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) oraz ustawy szczególne. Kodeks karny określa przestępstwa między innymi polegające na: handlu ludźmi i organizowaniu nielegalnej adopcji dzieci (por. art. 253 K.k.); przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i seksualnego wykorzystywania dzieci (por. art. 197, 198, 199, 200 K.k.); zmuszania i wykorzystywania dzieci do uprawiania prostytucji (por. art. 203 K.k. i art. 204 K.k.); produkowania, sprowadzania lub rozpowszechniania treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej 15 lat (por. art. 202 § 3 K.k.), utrwalania treści pornograficznych z udziałem małoletniego poniżej 15 lat (por. art. 202 § 4 K.k.).

Ponadto zgodnie z art. 20 ustawy z dnia 26 października 1995 r. o pobieraniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 138, poz. 682, z późn. zm.), nabywanie lub zbywanie organów, pośredniczenie w ich nabywaniu lub zbywaniu, jak również uczestniczenie w przeszczepianiu organów pozyskanych wbrew przepisom ustawy w celu uzyskania korzyści majątkowej jest karalne.

Ratyfikacja Protokołu przez Rzeczpospolitą Polską w istotny sposób wpłynie na sprecyzowanie zakresu ochrony dziecka gwarantowanej przez ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, przez wprowadzenie do porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej definicji pornografii dziecięcej. Ponadto z art. 3 Protokołu wynika obowiązek Państw – Stron wprowadzenia do prawa karnego karalności pornografii dziecięcej w rozumieniu art. 2 lit. c Protokołu, tj. wykorzystującej osoby małoletnie, co w konsekwencji oznacza poszerzenie ochrony z przepisu art. 200 § 2 i art. 202 § 2 i 3 K.k. i objęcie nią małoletnich aż do ukończenia 18 roku życia, zgodnie z definicją dziecka przyjętą w art. 1 Konwencji o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.). Dodatkowo przepis ten zwiększa zakres ochrony dziecka przez wprowadzenie odpowiedzialności za przestępstwa skierowane przeciw jego dobrom, które zostały popełnione za granicą, nawet w sytuacji, gdy w miejscu ich popełnienia byłyby zachowaniami dozwolonymi przez prawo – ściganie następuje wówczas na podstawie tzw. zasady represji wszechświatowej (por. art. 113 K.k.).

Na skutek ratyfikacji Protokołu, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, jego postanowienia będą miały, zgodnie z art. 91 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 i z 2001 r. Nr 28, poz. 319), pierwszeństwo przed obowiązującymi ustawami, jeżeli przepisów ustaw nie da się pogodzić z przepisami Protokołu.

Protokół nakłada na Państwa – Strony obowiązek objęcia swoją jurysdykcją przestępstw w nim określonych, popełnionych na terytorium Państwa – Strony, na pokładzie statku lub samolotu zarejestrowanego w tym państwie (por. art. 4). Wymóg ten jest realizowany przez art. 5 oraz rozdz. XIII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, dotyczący zasad od-

powiedzialności za przestępstwa popełnione za granicą. Obowiązki wynikające z treści art. 7 będą realizowane w drodze określonego w art. 44 K.k. przepadku przedmiotów.

Obowiązki Państw – Stron związane ze szczególnymi gwarancjami procesowymi względem dzieci – ofiar przestępstw (art. 8 Protokołu) są już realizowane w odpowiednich przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

Rzeczpospolita Polska jest stroną wielostronnych umów międzynarodowych odnoszących się do problemu handlu ludźmi, w tym między innymi: Konwencji w sprawie niewolnictwa, podpisanej w Genewie dnia 25 września 1926 r. (Dz. U. z 1931 r. Nr 4, poz. 21 z późn. zm.), Konwencji w sprawie zwalczania handlu ludźmi i eksploatacji prostytucji, otwartej do podpisu w Lake Success dnia 21 marca 1950 r. (Dz. U. z 1952 r. Nr 41, poz. 278) oraz Uzupełniającej konwencji w sprawie zniesienia niewolnictwa, handlu niewolnikami oraz instytucji i praktyk zbliżonych do niewolnictwa, podpisanej w Genewie dnia 7 września 1956 r. (Dz. U. z 1963 r. Nr 33, poz. 185). Ponadto w dniu 29 września 2003 r. weszła w życie w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., zaś w dniu 25 grudnia 2003 r. wszedł w życie Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniający wymienioną konwencję. W październiku 2003 r. opracowany został przez specjalny komitet ad hoc Rady Europy (CAHTEC) wstępny projekt Europejskiej konwencji w sprawie działań przeciw handlowi ludźmi. Przewiduje się, że Konwencja zostanie otwarta do podpisu w 2005 r.

Postanowienia Protokołu przedkładanego do ratyfikacji stanowią istotne uzupełnienie instrumentów prawa międzynarodowego, gwarantujących ochronę dziecka przed różnymi formami wykorzystywania, a ich stosowanie przyczyni się do skutecznego zwalczania takich zjawisk jak: handel dziećmi, dziecięca prostytucja i dziecięca pornografia oraz nielegalna adopcja dzieci. Dla celów stosowania postanowień Protokołu przyjęta została w art. 2 lit. a definicja „handlu dziećmi”, różniąca się od definicji „handlu ludźmi”, określonej w Protokole o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami

i dziećmi, przyjętym przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r., uzupełniającym Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2000 r. Różnica, o której mowa, nie będzie ograniczała możliwości zwalczania przestępstw polegających na handlu ludźmi.

Działania określone w art. 9 i 10 Protokołu będą realizowane przede wszystkim przez Rzecznika Praw Dziecka, który stoi na straży praw dziecka i powinien koordynować działania służące ochronie dziecka przed formami wyzysku określonymi w Protokole.

Ratyfikacja Protokołu nie spowoduje zmniejszenia dochodów ani zwiększenia wydatków podmiotów sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obecnie obowiązujących przepisów, ani też innych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Protokołem fakultatywnym do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii nastąpi w drodze ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie – stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 443 i z 2002 r. Nr 216, poz. 1824), ponieważ spełnia on przesłanki określone w art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 i z 2001 r. Nr 28, poz. 319). Protokół wejdzie w życie po upływie miesiąca od daty złożenia dokumentu ratyfikacyjnego przez Rzeczpospolitą Polską u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Sekr.Min.JP- *4421/04/DPE/as*

Warszawa, dnia *12/07/* 2004 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektów:

- uchwały Rady Ministrów w sprawie przedłożenia Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r., do ratyfikacji,
- ustawy o ratyfikacji Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.,

wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonymi projektami (pismo nr RM-111-172-04, RM-10-122-04), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanych regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z up. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU
T. Nowakowski
Tomasz Nowakowski

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Włodzimierz Cimoszewicz
 Minister Spraw Zagranicznych

GABINET
 SEKRETARZ RADY MINISTRÓW

000-07-1

**Protokół fakultatywny do Konwencji
o prawach dziecka
w sprawie handlu dziećmi,
dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii**

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH, ROK 2000

***Protokół fakultatywny
do Konwencji o prawach dziecka
w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii***

Państwa-Strony niniejszego Protokołu,

zważywszy, że w celu dalszego osiągnięcia celów Konwencji o prawach dziecka oraz dalszej realizacji jej postanowień, a w szczególności postanowień artykułów 1, 11, 21, 32, 33, 34, 35 i 36 właściwym byłoby poszerzenie zakresu środków, jakie Państwa-Strony niniejszego Protokołu powinny podejmować w celu zagwarantowania ochrony dzieci przed handlem dziećmi, dziecięcą prostytucją oraz dziecięcą pornografią,

zważywszy, że Konwencja o prawach dziecka uznaje prawo dziecka do ochrony przed wyzyskiem ekonomicznym oraz przed wykonywaniem wszelkiej pracy, która mogłaby być niebezpieczna lub mogłaby stanowić przeszkodę w kształceniu dziecka lub też mogłaby być szkodliwa dla zdrowia dziecka lub jego rozwoju fizycznego, umysłowego, duchowego, moralnego lub społecznego,

poważnie zaniepokojone znaczącym i wciąż rozwijającym się międzynarodowym obrotem dziećmi mającym na celu handel dziećmi, dziecięcą prostytucją i dziecięcą pornografią,

głęboko zaniepokojone szeroko rozpowszechnionym i rozwijającym się zjawiskiem sekturystryki, na które szczególnie narażone są dzieci, gdyż przyczynia się ono w bezpośredni sposób do handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii,

uznając, że wiele szczególnie narażonych grup, w tym dziewczynki, stoi w obliczu większego ryzyka wykorzystywania seksualnego, jak również, że dziewczynki stanowią zdecydowaną większość wśród osób wykorzystywanych seksualnie,

zaniepokojone rosnącą dostępnością dziecięcej pornografii w Internecie i innych rozwijających się technologiach, odwołując się do „Międzynarodowej konferencji w sprawie zwalczania dziecięcej pornografii w Internecie” (Wiedeń, 1999), a w szczególności do jej wniosku końcowego wzywającego do globalnego uznania produkcji, rozpowszechniania, eksportu, transmitowania, importu, celowego posiadania i reklamowania dziecięcej pornografii za przestępstwa kryminalne; podkreślając wagę bliższej współpracy i partnerstwa między rządami a przemysłem internetowym,

żywiąc przekonanie, że eliminacja handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii zostałaby ułatwiona przez przyjęcie podejścia holistycznego, poprzez zwrócenie się na przyczyny, w tym: niedorozwój, ubóstwo, gospodarcze nierówności, niesprawiedliwą strukturę społeczno-gospodarczą, rodziny dysfunkcyjne, brak wykształcenia, migrację z terenów wiejskich do miast, dyskryminację płciową, nieodpowiedzialne zachowania seksualne dorosłych, szkodliwe praktyki wynikające z tradycji, konflikty zbrojne oraz handel dziećmi,

żywiąc przekonanie o potrzebie wysiłków mających na celu zwiększenie świadomości społecznej, tak, aby obniżyć popyt na handel dziećmi, dziecięcą prostytucją i dziecięcą pornografią, a także żywiąc przekonanie o znaczeniu wzmocnienia globalnego partnerstwa

pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz o znaczeniu lepszego egzekwowania prawa na szczeblu krajowym,

mając na uwadze postanowienia międzynarodowych instrumentów prawnych dotyczących ochrony dzieci, w tym „Konwencji Haskiej o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego”, „Konwencji Haskiej dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzania dzieci za granicę”, „Konwencji o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich”, „Konwencji Haskiej w sprawie jurysdykcji, stosowanego prawa, uznawania i wykonywania prawa oraz współpracy w odniesieniu do odpowiedzialności rodzicielskiej a także w sprawie środków ochrony dzieci”, „Konwencji nr 182 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej zakazu i natychmiastowych działań na rzecz eliminowania najgorszych form pracy dzieci”,

zachęcone ogromnym poparciem dla „Konwencji o prawach dziecka”, wskazującym na istnienie powszechnego zaangażowania w promowanie i ochronę praw dziecka,

uznając wagę wdrażania postanowień „Programu działań na rzecz zapobiegania handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii” oraz „Deklaracji” i „Planu działań” przyjętych na światowym kongresie przeciwko komercyjnemu seksualnemu wykorzystywaniu dzieci, który odbył się w Sztokholmie w dniach 27-31 sierpnia 1996 roku, a także innych odnośnych decyzji i zaleceń właściwych instytucji międzynarodowych,

przywiązując należytą wagę do znaczenia tradycji i wartości kulturowych każdego narodu dla ochrony i harmonijnego rozwoju dziecka,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Państwa-Strony niniejszego Protokołu wprowadzą zakaz handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, tak jak jest to określone w niniejszym Protokole.

Artykuł 2

Dla celów niniejszego Protokołu:

- a) handel dziećmi oznacza jakiegokolwiek działanie lub transakcję, w drodze której dziecko przekazywane jest przez jakąkolwiek osobę lub grupę osób innej osobie lub grupie za wynagrodzeniem lub jakąkolwiek inną rekompensatą;
- b) dziecięca prostytucja oznacza wykorzystywanie dzieci do czynności seksualnych za wynagrodzeniem lub jakąkolwiek rekompensatą w innej formie;
- c) dziecięca pornografia oznacza jakiegokolwiek pokazywanie, za pomocą dowolnych środków, dziecka uczestniczącego w rzeczywistych lub symulowanych ewidentnie czynnościach seksualnych lub też jakiegokolwiek pokazywanie organów płciowych w celach przede wszystkim seksualnych.

Artykuł 3

1. Każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu zapewni, jako minimum, pełne objęcie swoim prawem kryminalnym lub karnym następujących czynności i działań, bez względu na to, czy przestępstwa takie popełnione zostały w tym kraju czy też za granicą, przez pojedyncze osoby lub w sposób zorganizowany:
 - a) w kontekście handlu dziećmi, zgodnego z definicją zawartą w artykule 2:
 - i) oferowanie, dostarczenie lub przyjęcie dziecka w jakikolwiek sposób w celu:
 - a. seksualnego wykorzystywania dziecka;
 - b. przekazania organów dziecka dla zysku;
 - c. angażowania dziecka do pracy przymusowej.
 - i) nakłanianie w niewłaściwy sposób, jako pośrednik, do udzielenia zgody na adopcję dziecka, z naruszeniem stosownych międzynarodowych instrumentów prawnych dotyczących adopcji;
 - b) oferowanie, uzyskiwanie, nabycie lub dostarczenie dziecka w celu prostytucji zgodnie z definicją zawartą w artykule 2;
 - c) produkcja, dystrybucja, rozpowszechnianie, import, eksport, oferowanie, handel lub posiadanie dla wyżej wymienionych celów dziecięcej pornografii, zgodnie z definicją zawartą w artykule 2.
2. Zgodnie z postanowieniami prawa krajowego Państw-Stron niniejszego Protokołu powyższe dotyczy również próby popełnienia któregośkolwiek z wyżej wymienionych czynów, a także współudziału lub udziału w którymkolwiek z tych czynów.
3. Każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu wprowadzi karalność tych przestępstw odpowiednimi sankcjami uwzględniającymi ich niezwykle poważny charakter.
4. Zgodnie z postanowieniami prawa krajowego każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu wprowadzi, tam gdzie to właściwe, środki dla ustanowienia odpowiedzialności osób prawnych za przestępstwa określone w ustępie pierwszym niniejszego artykułu. Zgodnie z zasadami prawa Państwa-Strony, taka odpowiedzialność osób prawnych może mieć charakter karny, cywilny lub administracyjny.
5. Państwa-Strony podejmą wszelkie stosowne środki prawne i administracyjne, by zapewnić, że wszystkie osoby zaangażowane w adopcję dziecka działają w zgodzie z odnośnymi międzynarodowymi instrumentami prawnymi.

Artykuł 4

1. Każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu podejmie środki konieczne do objęcia swoją jurysdykcją przestępstw, o których mowa w artykule 3 ust. 1 w przypadku, gdy przestępstwa takie popełnione zostały na jego terytorium lub na pokładzie statku lub samolotu zarejestrowanego w tym Państwie.
2. Każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu może podjąć środki konieczne do objęcia swoją jurysdykcją przestępstw, o których mowa w artykule 3 ust. 1 w następujących przypadkach:

- a) gdy domniemany przestępca jest obywatelem tego państwa lub osobą stale zamieszkującą na jego terytorium;
 - b) gdy ofiara jest obywatelem tego Państwa.
3. Każde z Państw-Stron niniejszego Protokołu podejmie również środki konieczne do objęcia swoją jurysdykcją wyżej wymienionych przestępstw w sytuacji, gdy domniemany przestępca znajduje się na jego terytorium, a Państwo to nie dokonuje jego ekstradycji do innego Państwa-Strony niniejszego Protokołu z racji faktu, że przestępstwo zostało popełnione przez jednego z jego obywateli.
 4. Niniejszy Protokół nie wyklucza jakiegokolwiek jurysdykcji karnej wykonywanej zgodnie z prawem wewnętrznym.

Artykuł 5

1. Przestępstwa, o których mowa w artykule 3 ust. 1 zostaną uznane za przestępstwa podlegające ekstradycji, we wszelkich umowach o ekstradycji istniejących pomiędzy Państwami-Stronami niniejszego Protokołu, jak również zostaną uznane za przestępstwa podlegające ekstradycji w każdej umowie o ekstradycji, jaka zostanie zawarta pomiędzy takimi Państwami-Stronami w przyszłości, zgodnie z warunkami ustanowionymi w tych traktatach.
2. Jeżeli Państwo-Strona niniejszego Protokołu, uzależniająca ekstradycję od istnienia umowy, zostanie poproszone o dokonanie ekstradycji przez inne Państwo-Stronę, z którym nie ma podpisanej umowy o ekstradycji, to może ono uznać niniejszy Protokół za podstawę prawną do dokonania ekstradycji w odniesieniu do takich przestępstw. Ekstradycja będzie uwarunkowana postanowieniami prawa Państwa, do którego wystąpiono z prośbą.
3. Państwa-Strony nie uzależniająca ekstradycji od istnienia umowy, uznają takie przestępstwa jako podlegające wzajemnej ekstradycji, z zastrzeżeniem postanowień przewidzianych prawa Państwa, do którego wystąpiono z prośbą.
4. Przestępstwa takie dla celów ekstradycji pomiędzy Państwami-Stronami traktowane będą jako popełnione nie tylko w miejscu, w którym zostały popełnione, lecz także na terytorium państw, od których wymaga się ustanowienia jurysdykcji zgodnie z artykułem 4.
5. Jeżeli prośba o ekstradycję dotyczy przestępstwa określonego w artykule 3 ust. 1 i jeżeli Państwo-Strona, do którego wystąpiono nie dokona ekstradycji na podstawie narodowości przestępcy, Państwo występujące o ekstradycję podejmie odpowiednie środki w celu przedstawienia sprawy swoim właściwym władzom w celu ścigania sprawcy.

Artykuł 6

1. Państwa-Strony udzielą sobie wzajemnie w jak największym stopniu pomocy w prowadzeniu śledztw lub postępowań karnych lub ekstradycyjnych wszczętych w związku z przestępstwami określonymi artykule 3 ust. 1, w tym pomocy w zbieraniu pozostających w ich dyspozycji dowodów niezbędnych dla tych postępowań.

2. Państwa-Strony będą wykonywać swoje zobowiązania przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu zgodnie z wszelkimi istniejącymi pomiędzy nimi umowami lub innymi ustaleniami dotyczącymi wzajemnej pomocy prawnej. W braku takich umów lub ustaleń, Państwa-Strony udziela sobie wzajemnie pomocy zgodnie z ich prawem krajowym.

Artykuł 7

Państwa-Strony zgodnie z postanowieniami swojego prawa krajowego:

- a) wprowadzą środki przewidujące odpowiednio zajęcie i konfiskatę:
 - i) dóbr takich jak materiały, aktywa i inne środki pomocnicze wykorzystane do popełnienia lub do ułatwienia przestępstw określonych niniejszym Protokołem;
 - ii) przychodów osiągniętych z tych przestępstw;
- b) wykonają wnioski innego Państwa-Strony o zajęcie lub konfiskatę dóbr lub przychodów, o których mowa w podpunkcie a) i);
- c) podejmą kroki mające na celu zamknięcie, czasowe lub definitywne, obiektów wykorzystywanych do popełniania tych przestępstw.

Artykuł 8

1. Państwa-Strony podejmą odpowiednie kroki w celu ochrony praw i interesów dzieci - ofiar praktyk zakazanych niniejszym Protokołem, na wszystkich etapach postępowania karnego, w szczególności poprzez:
 - a) uznanie szczególnej wrażliwości dzieci-ofiar oraz dostosowanie procedur, aby uwzględnić ich szczególne potrzeby, w tym wynikające z roli świadków;
 - b) informowanie dzieci-ofiar o ich prawach, roli oraz o zakresie, czasie trwania i przebiegu postępowań jak również o rozstrzygnięciu ich spraw;
 - c) umożliwienie przedstawienia i uwzględnienia opinii, potrzeb i trosk dzieci-ofiar w postępowaniach, które dotyczą ich osobistych interesów, w sposób zgodny z zasadami postępowania przewidzianymi prawem krajowym;
 - d) zapewnienie w ciągu całego procesu sądowego wsparcia odpowiednich służb dla dzieci-ofiar;
 - e) właściwą ochronę prywatności i tożsamości dzieci-ofiar oraz podjęcie środków, zgodnych z prawem krajowym, w celu uniknięcia niewłaściwego rozpowszechnienia informacji, mogących doprowadzić do identyfikacji dzieci-ofiar;
 - f) zapewnienie, w odpowiednich przypadkach, ochrony dzieciom-ofiarom a także ich rodzinom i świadkom występujących w ich imieniu, przed zastraszaniem i zemstą;
 - g) unikanie zbędnych opóźnień w rozstrzyganiu spraw i wykonywaniu wyroków lub postanowień przyznających rekompensatę dzieciom-ofiarom.
2. Państwa-Strony zapewnią, że niepewność co do faktycznego wieku ofiary nie będzie wstrzymywać rozpoczęcia postępowania karnego, w tym postępowania mającego na celu ustalenie wieku ofiary;
3. Państwa-Strony zapewnią, że w traktowaniu dzieci - ofiar przestępstw określonych niniejszym Protokołem, będzie przez system prawa karnego podstawowym celem będzie najlepiej pojęty interes dziecka.

4. Państwa-Strony podejmą środki, by zapewnić odpowiednie szkolenie, w szczególności prawne i psychologiczne, osób pracujących z ofiarami przestępstw zakazanych niniejszym Protokołem.
5. Państwa-Strony w odpowiednich przypadkach zastosują środki mające na celu ochronę bezpieczeństwa i integralności osób i/lub organizacji zaangażowanych w zapobieganie takim przestępstwom i/lub ochronę oraz rehabilitację ofiar takich przestępstw.
6. Żaden element niniejszego artykułu nie będzie interpretowany jako naruszający prawa oskarżonego do sprawiedliwego i bezstronnego procesu lub jako niezgodny z tymi prawami.

Artykuł 9

1. Państwa-Strony przyjmą lub wzmocnią, wdrożą i upowszechnią prawa, środki administracyjne, politykę społeczną oraz programy mające na celu zapobieganie przestępstwom, o których mowa w niniejszym Protokole. Szczególną uwagę poświęcą one ochronie dzieci, które są szczególnie narażone na takie praktyki.
2. Państwa-Strony będą prowadziły działania uświadamiające wśród ogółu społeczeństwa, w tym wśród dzieci, za pomocą wszelkich właściwych środków, edukacji i szkoleń dotyczących środków zapobiegawczych oraz szkodliwości przestępstw, o których mowa w niniejszym Protokole. Spełniając swoje zobowiązania wynikające z niniejszego artykułu, Państwa-Strony będą promować uczestnictwo społeczeństwa, a w szczególności dzieci i dzieci-ofiar, w takich działaniach informacyjnych i edukacyjnych oraz programach szkoleniowych, również na szczeblu międzynarodowym.
3. Państwa-Strony podejmą wszelkie możliwe środki w celu zapewnienia wszelkiej możliwej pomocy ofiarom takich przestępstw, w tym ich pełnej reintegracji społecznej jak również pełnej rekonwalescencji fizycznej i psychicznej.
4. Państwa-Strony zapewnią wszystkim dzieciom-ofiarom przestępstw określonych niniejszym Protokołem dostęp do odpowiednich procedur mających na celu dochodzenie, bez żadnej dyskryminacji, odszkodowania za szkody od osób prawnie za nie odpowiedzialnych.
5. Państwa-Strony podejmą odpowiednie środki mające na celu efektywny zakaz produkcji i rozpowszechniania materiałów reklamujących przestępstwa określone w niniejszym Protokole.

Artykuł 10

1. Państwa-Strony podejmą wszelkie niezbędne kroki w celu wzmocnienia współpracy międzynarodowej poprzez wielostronne, regionalne i dwustronne umowy dotyczące zapobiegania, wykrywania, dochodzenia, ścigania i karania osób odpowiedzialnych za czyny związane z handlem dziećmi, dziecięcą prostytutką, dziecięcą pornografią i seks-turystką. Państwa-Strony będą również promować międzynarodową współpracę i koordynację pomiędzy swoimi władzami, krajowymi i międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami międzynarodowymi.

2. Państwa-Strony będą promować międzynarodową współpracę mającą na celu pomoc dzieciom w ich fizycznej i psychicznej rekonwalescencji, reintegracji społecznej oraz repatriacji.
3. Państwa-Strony będą promować wzmacnianie międzynarodowej współpracy, by zająć się podstawowymi przyczynami, takimi jak ubóstwo i niedorozwój, przyczyniającymi się do narażenia dzieci na handel dziećmi, dziecięcą prostytutkę, dziecięcą pornografię i dziecięcą seks-turystykę.
4. Państwa-Strony mające takie możliwości udzielą pomocy finansowej, technicznej i innej poprzez istniejące programy wielostronne, regionalne, dwustronne i inne.

Artykuł 11

Żaden element niniejszego Protokołu nie będzie miał wpływu na jakiegokolwiek postanowienia mające na celu pełniejszą realizację praw dziecka, które mogą być zawarte w:

- a) prawie Państwa-Strony;
- b) prawie międzynarodowym obowiązującym to Państwo.

Artykuł 12

1. Każde z Państw-Stron w ciągu dwóch lat od wejścia w życie w tym Państwie niniejszego Protokołu przedstawi Komitetowi Praw Dziecka raport zawierający wyczerpujące informacje na temat środków, jakie państwo to podjęło w celu wdrożenia postanowień niniejszego Protokołu.
2. Po przedstawieniu takiego wyczerpującego raportu każde z Państw-Stron w raportach, składanych Komitetowi Praw Dziecka zgodnie z artykułem 44 Konwencji, będzie umieszczać wszelkie dalsze informacje dotyczące wdrażania niniejszego Protokołu. Inne Państwa-Strony niniejszego Protokołu będą składać raport co pięć lat.
3. Komitet Praw Dziecka może zażądać od Państw-Stron dalszych informacji odnośnie wdrażania niniejszego Protokołu.

Artykuł 13

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla wszystkich Państw będących Stronami Konwencji lub Państw, które ją podpisały.
2. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji i jest otwarty do przystąpienia dla wszystkich Państw będących Stronami Konwencji lub Państw, które ją podpisały. Dokumenty ratyfikacyjne lub przystąpienia będą składane u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 14

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy, licząc od daty złożenia dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia.
2. Dla każdego Państwa ratyfikującego niniejszy Protokół lub przystępującego do niego po jego wejściu w życie, niniejszy Protokół wejdzie w życie po upływie jednego miesiąca, licząc od daty złożenia dokumentu ratyfikacyjnego lub przystąpienia przez to Państwo.

Artykuł 15

1. Każde z Państw-Stron może wypowiedzieć niniejszy Protokół w dowolnej chwili w drodze pisemnej notyfikacji złożonej na ręce Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, który poinformuje o tym fakcie pozostałe Państwa-Strony Konwencji jak również wszystkie Państwa, które podpisały Konwencję. Wypowiedzenie wejdzie w życie po upływie jednego roku, licząc od daty otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.
2. Wypowiedzenie takie nie zwalnia Państwa-Strony z wynikających z niniejszego Protokołu obowiązków w zakresie wszelkich przestępstw, które miały miejsce przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia. Wypowiedzenie takie w żaden sposób nie będzie mieć również wpływu na dalsze rozpatrywanie jakichkolwiek spraw znajdujących się w trakcie rozpatrywania przez Komitet przed terminem wejścia w życie wypowiedzenia.

Artykuł 16

1. Każde z Państw-Stron może zaproponować poprawkę do niniejszego Protokołu i wnieść ją do Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sekretarz Generalny zakomunikuje następnie o zaproponowanej poprawce Państwom-Stronom, z prośbą o wskazanie, czy są one za zwołaniem konferencji Państw-Stron, mającej na celu rozważenie i przeprowadzenie głosowania nad propozycją. W przypadku, gdy w ciągu czterech miesięcy od daty takiego powiadomienia co najmniej jedna trzecia Państw-Stron wypowie się za zwołaniem takiej konferencji, Sekretarz Generalny zwoła taką konferencję pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wszelkie poprawki przyjęte większością głosów Państw-Stron obecnych i biorących udział w głosowaniu zostaną przedstawione Zgromadzeniu Ogólnemu do zatwierdzenia.
2. Poprawka przyjęta zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu wejdzie w życie po jej zatwierdzeniu przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych i przyjęciu większością dwóch trzecich Państw-Stron.
3. Po wejściu w życie poprawka jest wiążąca dla Państw-Stron, które ją przyjęły, a pozostałe Państwa-Strony pozostają związane postanowieniami Protokołu w jego obecnym kształcie oraz wszelkimi wcześniejszymi poprawkami, jeżeli zostały one przez te Państwa przyjęte.

Artykuł 17

1. Niniejszy Protokół, którego teksty sporządzone w językach: arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, zostanie zdeponowany w archiwum Organizacji Narodów Zjednoczonych.
2. Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych przekaze uwierzytelnione kopie niniejszego Protokołu wszystkim Państwom-Stronom Konwencji oraz Państwom, które podpisały Konwencję.

Niniejszym potwierdzam, że powyższy tekst stanowi wierną kopię Protokołu fakultatywnego do „Konwencji o prawach dziecka” w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych dnia 25 maja 2000 r., którego oryginał złożony jest u Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

w imieniu Sekretarza Generalnego
Asystent Sekretarza Generalnego
kierujący
Biurem ds. Prawnych

Ralph Zacklin

Organizacja Narodów Zjednoczonych
dnia 1 czerwca 2000 r.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem:

Adam Giersz
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu

**Deklaracje i zastrzeżenia do Protokołu fakultatywnego
do Konwencji o prawach dziecka
w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii**

(O ile nie wskazano inaczej, deklaracje i zastrzeżenia zostały złożone podczas składania dokumentów ratyfikacyjnych lub dokumentów przystąpienia).

Belgia¹:

Deklaracja złożona przy podpisaniu:

Podpis jest w równym stopniu wiążący dla społeczności francuskojęzycznej, społeczności flamandzkojęzycznej jak i społeczności niemieckojęzycznej.

Katar:

Zastrzeżenie:

...pod warunkiem ogólnego zastrzeżenia dotyczącego wszelkich postanowień Protokołu sprzecznych z islamskim prawem szariatu.

Szwecja:

Deklaracja złożona przy podpisaniu:

„Wprowadza się odniesienie do wcześniejszych oświadczeń złożonych przez UE w związku z przyjęciem w drodze głosowania przez grupę roboczą Protokołu fakultatywnego z dnia 4 lutego 2000 r., jak również do oświadczenia Szwecji, złożonego przy tej samej okazji a także do oświadczenia Szwecji złożonego w związku z przyjęciem Protokołu przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 maja 2000 r. Ponadto Szwecja interpretuje słowa „jakikolwiek przedstawienie”, zawarte w artykule 2 pkt. c) jako „przedstawienie wizualne”.

Turcja:

Deklaracja:

„Republika Turcji deklaruje, iż będzie wdrażać postanowienia istniejącego Protokołu fakultatywnego tylko w stosunku do Państw-Stron, które uznaje i z którymi utrzymuje stosunki dyplomatyczne.”

Wietnam:

Zastrzeżenie:

„... Socjalistyczna Republika Wietnamu wnosi zastrzeżenie do Artykułu 5 ust. 1), 2), 3) i 4) wspomnianego Protokołu.”

¹ dotyczy Królestwa Belgii

Obiekcje

(O ile nie wskazano inaczej, obiekcje zostały złożone podczas składania dokumentów ratyfikacyjnych lub dokumentów przystąpienia.)

Francja:

18 czerwca 2002 r.

Dotyczy zastrzeżenia złożonego przez Katar podczas przystąpienia:

Rząd Republiki Francuskiej przeanalizował zastrzeżenie wniesione przez Rząd Kataru podczas przystąpienia do Protokołu fakultatywnego do „Konwencji o prawach dziecka” w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii z dnia 25 maja 2000 r. Rząd Kataru, wskazując, że przystępuje do Protokołu a jednocześnie zgłaszając – w ogólnikowy sposób – zastrzeżenia co do postanowień Protokołu, które traktuje jako naruszające zasady islamskiego prawa szariatu, wniósł zastrzeżenie o ogólnikowym i nieokreślonym charakterze, uniemożliwiające pozostałym Państwom-Stronom stwierdzenie, których postanowień Konwencji zastrzeżenie to dotyczy obecnie, a których może ono dotyczyć w przyszłości. Rząd Republiki Francuskiej wyraża przekonanie, iż zastrzeżenie to może pozbawić postanowienia Konwencji wszelkiej mocy i niniejszym zgłasza obiekcje do tego zastrzeżenia.

Niemcy:

21 marca 2002 r.

Dotyczy zastrzeżenia złożonego przez Katar podczas przystąpienia:

„Rząd Republiki Federalnej Niemiec przeanalizował zastrzeżenie do Protokołu fakultatywnego do „Konwencji o prawach dziecka” w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, wniesione przez Rząd Kataru w momencie przystąpienia do tego Protokołu. Rząd Republiki Federalnej Niemiec jest zdania, że zastrzeżenie to, odnoszące się do zgodności zasad tego Protokołu fakultatywnego z islamskimi nakazami szariatu, rodzi wątpliwości co do zamiarów Kataru w zakresie wypełniania zobowiązań wynikających z Protokołu fakultatywnego. Rząd Republiki Federalnej Niemiec uważa to zastrzeżenie za niezgodne z przedmiotem i celem Protokołu fakultatywnego. Rząd Republiki Federalnej Niemiec opowiada się więc przeciwko wspomnianemu zastrzeżeniu złożonemu przez Rząd Kataru do Protokołu fakultatywnego.

Niniejsza obiekcja nie wyklucza wejścia w życie Protokołu fakultatywnego pomiędzy Republiką Federalną Niemiec a Katarem.”

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem:

Adam Giersz

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu

**Optional Protocol to the Convention
on the Rights of the Child
on the sale of children,
child prostitution and
child pornography**

**UNITED NATIONS
2000**

**Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child
on the sale of children, child prostitution
and child pornography**

The States Parties to the present Protocol,

Considering that, in order further to achieve the purposes of the Convention on the Rights of the Child and the implementation of its provisions, especially articles 1, 11, 21, 32, 33, 34, 35 and 36, it would be appropriate to extend the measures that States Parties should undertake in order to guarantee the protection of the child from the sale of children, child prostitution and child pornography,

Considering also that the Convention on the Rights of the Child recognizes the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development,

Gravely concerned at the significant and increasing international traffic of children for the purpose of the sale of children, child prostitution and child pornography,

Deeply concerned at the widespread and continuing practice of sex tourism, to which children are especially vulnerable, as it directly promotes the sale of children, child prostitution and child pornography,

Recognizing that a number of particularly vulnerable groups, including girl children, are at greater risk of sexual exploitation, and that girl children are disproportionately represented among the sexually exploited,

Concerned about the growing availability of child pornography on the Internet and other evolving technologies, and recalling the International Conference on Combating Child Pornography on the Internet (Vienna, 1999) and, in particular, its conclusion calling for the worldwide criminalization of the production, distribution, exportation, transmission, importation, intentional possession and advertising of child pornography, and stressing the importance of closer cooperation and partnership between Governments and the Internet industry,

Believing that the elimination of the sale of children, child prostitution and child pornography will be facilitated by adopting a holistic approach, addressing the contributing factors, including underdevelopment, poverty, economic disparities, inequitable socio-economic structure, dysfunctioning families, lack of education, urban-rural migration, gender discrimination, irresponsible adult sexual behaviour, harmful traditional practices, armed conflicts and trafficking of children,

Believing that efforts to raise public awareness are needed to reduce consumer demand for the sale of children, child prostitution and child pornography, and also believing in the importance of strengthening global partnership among all actors and of improving law enforcement at the national level,

Noting the provisions of international legal instruments relevant to the protection of children, including the Hague Convention on the Protection of Children and Cooperation with Respect to Inter-Country Adoption, the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction, the Hague Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Cooperation in Respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children, and International Labour Organization Convention No. 182 on the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour,

Encouraged by the overwhelming support for the Convention on the Rights of the Child, demonstrating the widespread commitment that exists for the promotion and protection of the rights of the child,

Recognizing the importance of the implementation of the provisions of the Programme of Action for the Prevention of the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography and the Declaration and Agenda for Action adopted at the World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children, held at Stockholm from 27 to 31 August 1996, and the other relevant decisions and recommendations of pertinent international bodies,

Taking due account of the importance of the traditions and cultural values of each people for the protection and harmonious development of the child,

Have agreed as follows:

Article 1

States Parties shall prohibit the sale of children, child prostitution and child pornography as provided for by the present Protocol.

Article 2

For the purpose of the present Protocol:

(a) Sale of children means any act or transaction whereby a child is transferred by any person or group of persons to another for remuneration or any other consideration;

(b) Child prostitution means the use of a child in sexual activities for remuneration or any other form of consideration;

(c) Child pornography means any representation, by whatever means, of a child engaged in real or simulated explicit sexual activities or any representation of the sexual parts of a child for primarily sexual purposes.

Article 3

1. Each State Party shall ensure that, as a minimum, the following acts and activities are fully covered under its criminal or penal law, whether these offences are committed domestically or transnationally or on an individual or organized basis:

(a) In the context of sale of children as defined in article 2:

(i) The offering, delivering or accepting, by whatever means, a child for the purpose of:

- a. Sexual exploitation of the child;
 - b. Transfer of organs of the child for profit;
 - c. Engagement of the child in forced labour;
- (ii) Improperly inducing consent, as an intermediary, for the adoption of a child in violation of applicable international legal instruments on adoption;
- (b) Offering, obtaining, procuring or providing a child for child prostitution, as defined in article 2;
- (c) Producing, distributing, disseminating, importing, exporting, offering, selling or possessing for the above purposes child pornography as defined in article 2.
2. Subject to the provisions of a State Party's national law, the same shall apply to an attempt to commit any of these acts and to complicity or participation in any of these acts.
3. Each State Party shall make these offences punishable by appropriate penalties that take into account their grave nature.
4. Subject to the provisions of its national law, each State Party shall take measures, where appropriate, to establish the liability of legal persons for offences established in paragraph 1 of the present article. Subject to the legal principles of the State Party, this liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.
5. States Parties shall take all appropriate legal and administrative measures to ensure that all persons involved in the adoption of a child act in conformity with applicable international legal instruments.

Article 4

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences referred to in article 3, paragraph 1, when the offences are committed in its territory or on board a ship or aircraft registered in that State.
2. Each State Party may take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences referred to in article 3, paragraph 1, in the following cases:
- (a) When the alleged offender is a national of that State or a person who has his habitual residence in its territory;
 - (b) When the victim is a national of that State.
3. Each State Party shall also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the above-mentioned offences when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her to another State Party on the ground that the offence has been committed by one of its nationals.
4. This Protocol does not exclude any criminal jurisdiction exercised in accordance with internal law.

Article 5

1. The offences referred to in article 3, paragraph 1, shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between States Parties and shall be included as extraditable offences in every extradition treaty subsequently concluded between them, in accordance with the conditions set forth in those treaties.
2. If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Protocol as a legal basis for extradition in respect of such offences. Extradition shall be subject to the conditions provided by the law of the requested State.
3. States Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize such offences as extraditable offences between themselves subject to the conditions provided by the law of the requested State.
4. Such offences shall be treated, for the purpose of extradition between States Parties, as if they had been committed not only in the place in which they occurred but also in the territories of the States required to establish their jurisdiction in accordance with article 4.
5. If an extradition request is made with respect to an offence described in article 3, paragraph 1, and if the requested State Party does not or will not extradite on the basis of the nationality of the offender, that State shall take suitable measures to submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution.

Article 6

1. States Parties shall afford one another the greatest measure of assistance in connection with investigations or criminal or extradition proceedings brought in respect of the offences set forth in article 3, paragraph 1, including assistance in obtaining evidence at their disposal necessary for the proceedings.
2. States Parties shall carry out their obligations under paragraph 1 of the present article in conformity with any treaties or other arrangements on mutual legal assistance that may exist between them. In the absence of such treaties or arrangements, States Parties shall afford one another assistance in accordance with their domestic law.

Article 7

States Parties shall, subject to the provisions of their national law:

- (a) Take measures to provide for the seizure and confiscation, as appropriate, of:
 - (i) Goods such as materials, assets and other instrumentalities used to commit or facilitate offences under the present Protocol;
 - (ii) Proceeds derived from such offences;
- (b) Execute requests from another State Party for seizure or confiscation of goods or proceeds referred to in subparagraph (a) (i);

(c) Take measures aimed at closing, on a temporary or definitive basis, premises used to commit such offences.

Article 8

1. States Parties shall adopt appropriate measures to protect the rights and interests of child victims of the practices prohibited under the present Protocol at all stages of the criminal justice process, in particular by:

(a) Recognizing the vulnerability of child victims and adapting procedures to recognize their special needs, including their special needs as witnesses;

(b) Informing child victims of their rights, their role and the scope, timing and progress of the proceedings and of the disposition of their cases;

(c) Allowing the views, needs and concerns of child victims to be presented and considered in proceedings where their personal interests are affected, in a manner consistent with the procedural rules of national law;

(d) Providing appropriate support services to child victims throughout the legal process;

(e) Protecting, as appropriate, the privacy and identity of child victims and taking measures in accordance with national law to avoid the inappropriate dissemination of information that could lead to the identification of child victims;

(f) Providing, in appropriate cases, for the safety of child victims, as well as that of their families and witnesses on their behalf, from intimidation and retaliation;

(g) Avoiding unnecessary delay in the disposition of cases and the execution of orders or decrees granting compensation to child victims.

2. States Parties shall ensure that uncertainty as to the actual age of the victim shall not prevent the initiation of criminal investigations, including investigations aimed at establishing the age of the victim.

3. States Parties shall ensure that, in the treatment by the criminal justice system of children who are victims of the offences described in the present Protocol, the best interest of the child shall be a primary consideration.

4. States Parties shall take measures to ensure appropriate training, in particular legal and psychological training, for the persons who work with victims of the offences prohibited under the present Protocol.

5. States Parties shall, in appropriate cases, adopt measures in order to protect the safety and integrity of those persons and/or organizations involved in the prevention and/or protection and rehabilitation of victims of such offences.

6. Nothing in the present article shall be construed as prejudicial to or inconsistent with the rights of the accused to a fair and impartial trial.

Article 9

1. States Parties shall adopt or strengthen, implement and disseminate laws, administrative measures, social policies and programmes to prevent the offences referred to in the present Protocol. Particular attention shall be given to protect children who are especially vulnerable to these practices.
2. States Parties shall promote awareness in the public at large, including children, through information by all appropriate means, education and training, about the preventive measures and harmful effects of the offences referred to in the present Protocol. In fulfilling their obligations under this article, States Parties shall encourage the participation of the community and, in particular, children and child victims, in such information and education and training programmes, including at the international level.
3. States Parties shall take all feasible measures with the aim of ensuring all appropriate assistance to victims of such offences, including their full social reintegration and their full physical and psychological recovery.
4. States Parties shall ensure that all child victims of the offences described in the present Protocol have access to adequate procedures to seek, without discrimination, compensation for damages from those legally responsible.
5. States Parties shall take appropriate measures aimed at effectively prohibiting the production and dissemination of material advertising the offences described in the present Protocol.

Article 10

1. States Parties shall take all necessary steps to strengthen international cooperation by multilateral, regional and bilateral arrangements for the prevention, detection, investigation, prosecution and punishment of those responsible for acts involving the sale of children, child prostitution, child pornography and child sex tourism. States Parties shall also promote international cooperation and coordination between their authorities, national and international non-governmental organizations and international organizations.
2. States Parties shall promote international cooperation to assist child victims in their physical and psychological recovery, social reintegration and repatriation.
3. States Parties shall promote the strengthening of international cooperation in order to address the root causes, such as poverty and underdevelopment, contributing to the vulnerability of children to the sale of children, child prostitution, child pornography and child sex tourism.
4. States Parties in a position to do so shall provide financial, technical or other assistance through existing multilateral, regional, bilateral or other programmes.

Article 11

Nothing in the present Protocol shall affect any provisions that are more conducive to the realization of the rights of the child and that may be contained in:

- (a) The law of a State Party;
- (b) International law in force for that State.

Article 12

1. Each State Party shall submit, within two years following the entry into force of the Protocol for that State Party, a report to the Committee on the Rights of the Child providing comprehensive information on the measures it has taken to implement the provisions of the Protocol.
2. Following the submission of the comprehensive report, each State Party shall include in the reports they submit to the Committee on the Rights of the Child, in accordance with article 44 of the Convention, any further information with respect to the implementation of the Protocol. Other States Parties to the Protocol shall submit a report every five years.
3. The Committee on the Rights of the Child may request from States Parties further information relevant to the implementation of this Protocol.

Article 13

1. The present Protocol is open for signature by any State that is a party to the Convention or has signed it.
2. The present Protocol is subject to ratification and is open to accession by any State that is a party to the Convention or has signed it. Instruments of ratification or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 14

1. The present Protocol shall enter into force three months after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.
2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after its entry into force, the present Protocol shall enter into force one month after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

Article 15

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereafter inform the other States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General of the United Nations.
2. Such a denunciation shall not have the effect of releasing the State Party from its obligations under this Protocol in regard to any offence that occurs prior to the date on which the denunciation becomes effective. Nor shall such a denunciation prejudice in any way the continued consideration of any matter that is already under consideration by the Committee prior to the date on which the denunciation becomes effective.

Article 16

1. Any State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate the proposed amendment to States Parties, with a request that they indicate whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly for approval.
2. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force when it has been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of States Parties.
3. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties that have accepted it, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendments that they have accepted.

Article 17

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.
2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention.

I hereby certify that the foregoing text is a true copy of the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography, adopted by the General Assembly of the United Nations on 25 May 2000, the original of which is deposited with the Secretary-General of the United Nations.

For the Secretary-General
The Assistant Secretary-General
in charge
of the Office of Legal Affairs

Ralph Zacklin

United Nations, New York
1 June 2000

Organisation des Nations Unies
New York, le 1er juin 2000

Je certifie que le texte qui précède est une copie conforme du Protocole facultatif à la Convention relative aux droits de l'enfant, concernant la vente d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants, adopté par l'Assemblée générale des Nations Unies le 25 mai 2000, et dont l'original se trouve déposé auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

Pour le Secrétaire général
Le Sous-Secrétaire général
chargé
du Bureau des affaires juridiques

Declarations and Reservations to the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography

(Unless otherwise indicated, the declarations and reservations were made upon ratification or accession.)

Belgium¹

Upon signature:

Declaration:

This signature is equally binding on the French community, the Flemish community and the German-speaking community.

Qatar

Reservation:

.....subject to a general reservation concerning any provisions in the protocol that are in conflict with the Islamic Shariah.

Sweden

Upon signature:

Declaration:

"Reference is made to earlier statements submitted by the EU in connection with the Working group's *ad-referendum* adoption of the Optional Protocol on 4 February 2000 and the national statement submitted by Sweden at the same occasion as well as the Swedish statement submitted in connection with the adoption of the Protocol by the General Assembly on 25 May 2000. Furthermore Sweden interprets the words 'any representation' in article 2 c) as 'visual representation'".

Turkey

Declaration:

"The Republic of Turkey declares that it will implement the provisions of the existing Optional Protocol only to the States Parties which it recognizes and with which it has diplomatic relations".

Viet Nam

Reservation:

"... the Socialist Republic of Vietnam makes its reservation to article 5 (1), (2), (3), and (4) of the said Protocol."

Objections

(Unless otherwise indicated, the objections were made upon ratification or accession.)

France

18 June 2002

With regard to the reservation made by Qatar upon accession:

The Government of the French Republic has examined the reservation entered by the Government of Qatar upon acceding to the Optional Protocol of 25 May 2000 to the Convention on the Rights of the Child, concerning the sale of children, child prostitution and child pornography. While indicating that it was acceding to the Protocol and voicing, in a general manner, reservations with respect to provisions of the Protocol that it regards as violating Islamic Shariah rules, the Government of Qatar has entered a reservation of a general, indeterminate nature that leaves other States parties unable to establish which provisions of the Convention the reservation currently concerns and which provisions are likely to be concerned in the future. The Government of the French Republic believes that the reservation could deprive the provisions of the Convention of any effect and is entering an objection thereto.

Germany

21 March 2002

With regard to the reservation made by Qatar upon accession:

"The Government of the Federal Republic of Germany has examined the reservation to the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography made by the Government of Qatar at the time of its accession to the Optional Protocol. The Government of the Federal Republic of Germany is of the view that the reservation with regard to the compatibility of the rules of the Optional Protocol with the precepts of Islamic Shariah raises doubts as to the commitment of Qatar to fulfil its obligations under the Optional Protocol. The Government of the Federal Republic of Germany considers this reservation to be incompatible with the object and purpose of the Optional Protocol. Therefore the Government of the Federal Republic of Germany objects to the aforesaid reservation made by the Government of Qatar to the Optional Protocol.

This objection does not preclude the entry into force of the Optional Protocol between the Federal Republic of Germany and Qatar."

NOTES

1. For the Kingdom of Belgium.

**LISTA PAŃSTW-SYGNATARIUSZY PROTOKOŁU FAKULTATYWNEGO DO KONWENCJI O
PRAWACH DZIECKA W SPRAWIE HANDLU DZIEĆMI, DZIECIĘCEJ PROSTYTUCJI I DZIECIĘCEJ
PORNOGRAFII (stan na 14.11.2003 r.)**

	PAŃSTWO	PODPISANIA
1.	Księstwo Andory	07.09.2000
2.	Antigua i Barbuda	18.12.2001
3.	Republika Argentyńska	01.04.2002
4.	Republika Armenii	24.09.2003
5.	Związek Australijski	18.12.2001
6.	Republika Austrii	06.09.2000
7.	Republika Azerbejdżańska	08.09.2000
8.	Ludowa Republika Bangladeszu	06.09.2000
9.	Królestwo Belgii	06.09.2000
10.	Belize	06.09.2000
11.	Republika Beninu	22.02.2001
12.	Republika Boliwii	10.11.2001
13.	Bośnia i Hercegowina	07.09.2000
14.	Federacyjna Republika Brazylii	06.09.2000
15.	Republika Bułgarii	08.06.2001
16.	Burkina Faso	16.11.2001
17.	Republika Chile	02.06.2000
18.	Republika Chorwacji	08.05.2002
19.	Republika Cypryjska	08.02.2001
20.	Republika Czadu	08.05.2002
21.	Królestwo Danii	07.09.2000
22.	Republika Ekwadoru	06.09.2000
23.	Republika Estońska	24.09.2003
24.	Republika Filipin	08.09.2000
25.	Republika Finlandii	07.09.2000
26.	Republika Francuska	06.09.2000
27.	Republika Gabońska	08.09.2000
28.	Republika Gambii	21.12.2000
29.	Republika Ghany	24.09.2003
30.	Republika Grecka	07.09.2000
31.	Republika Gwatemali	07.09.2000
32.	Republika Gwinei Bissau	08.09.2000
33.	Republika Haiti	15.08.2002
34.	Królestwo Hiszpanii	06.09.2000
35.	Republika Indonezji	24.09.2001
36.	Irlandia	07.09.2000
37.	Republika Islandii	07.09.2000
38.	Państwo Izrael	14.11.2001
39.	Jamajka	08.09.2000
40.	Japonia	10.05.2002
41.	Jordańskie Królestwo Haszymidzkie	06.09.2000
42.	Królestwo Kambodży	27.06.2000

43.	Republika Kamerunu	05.10.2001
44.	Kanada	10.11.2001
45.	Republika Kazachstanu	06.09.2000
46.	Republika Kenii	08.09.2000
47.	Republika Kolumbii	06.09.2000
48.	Republika Korei	06.09.2000
49.	Republika Kostaryki	07.09.2000
50.	Republika Kuby	13.10.2000
51.	Królestwo Lesotho	06.09.2000
52.	Republika Libańska	10.10.2001
53.	Księstwo Liechtensteinu	08.09.2000
54.	Wielkie Księstwo Luksemburga	08.09.2000
55.	Republika Łotewska	01.02.2002
56.	Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	17.07.2001
57.	Republika Madagaskaru	07.09.2000
58.	Republika Malawi	07.09.2000
59.	Republika Malediwów	10.05.2002
60.	Republika Malty	07.09.2000
61.	Królestwo Marokańskie	08.09.2000
62.	Republika Mauritiusa	11.11.2001
63.	Meksykańskie Stany Zjednoczone	07.09.2000
64.	Federacyjne Stany Mikronezji	08.05.2002
65.	Republika Mołdowy	08.02.2002
66.	Monako	26.06.2000
67.	Mongolia	12.11.2001
68.	Republika Namibii	08.09.2000
69.	Nauru	08.09.2000
70.	Królestwo Nepalu	08.09.2000
71.	Królestwo Niderlandów	07.09.2000
72.	Republika Federalna Niemiec	06.09.2000
73.	Federalna Republika Nigerii	08.09.2000
74.	Republika Nigru	27.03.2002
75.	Królestwo Norwegii	13.06.2000
76.	Nowa Zelandia	07.09.2000
77.	Islamska Republika Pakistanu	26.09.2001
78.	Republika Panamy	31.10.2000
79.	Republika Paragwaju	13.09.2000
80.	Republika Peru	01.11.2000
81.	Rzeczpospolita Polska	13.02.2002
82.	Republika Portugalska	06.09.2000
83.	Rumunia	06.09.2000
84.	Republika Salwadoru	13.09.2002
85.	Republika San Marino	05.06.2000
86.	Republika Senegalu	08.09.2000
87.	Serbia i Czarnogóra	08.10.2001
88.	Republika Seszeli	23.01.2001
89.	Republika Sierra Leone	08.09.2000
90.	Republika Słowacka	30.11.2001

91.	Republika Słowenii	08.09.2000
92.	Stolica Apostolska	10.10.2000
93.	Demokratyczno-Socjalistyczna Republika Sri Lanki	08.05.2002
94.	Republika Surinamu	10.05.2002
95.	Konfederacja Szwajcarska	07.09.2000
96.	Królestwo Szwecji	08.09.2000
97.	Republika Togijska	15.11.2001
98.	Republika Tunezyjska	22.04.2002
99.	Republika Turcji	08.09.2000
100.	Ukraina	07.09.2000
101.	Wschodnia Republika Urugwaju	07.09.2000
102.	Boliwariańska Republika Wenezueli	07.09.2000
103.	Republika Węgierska	11.03.2002
104.	Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	07.09.2000
105.	Socjalistyczna Republika Wietnamu	08.09.2000
106.	Republika Włoska	06.09.2000

Źródło: <http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/status-opsc.htm>

**LISTA PAŃSTW- STRON PROTOKOŁU FAKULTATYWNEGO DO KONWENCJI O PRAWACH
DZIECKA W SPRAWIE HANDLU DZIEĆMI, DZIECIĘCEJ PROSTYTUCJI I DZIECIĘCEJ
PORNOGRAFII (stan na 14.11.2003 r.)**

	PAŃSTWO	DATA RATYFIKACJI LUB PRZYSTĄPIENIA (a)
1.	Islamskie Państwo Afganistanu	19.09.2002 a
2.	Republika Południowej Afryki	30.06.2003 a
3.	Księstwo Andory	30.04.2001
4.	Antigua i Barbuda	30.04.2002
5.	Republika Argentyńska	25.09.2003
6.	Republika Azerbejdżańska	03.07.2002
7.	Ludowa Republika Bangladeszu	06.09.2000
8.	Republika Białorusi	23.01.2002 a
9.	Republika Boliwii	03.06.2003
10.	Bośnia i Hercegowina	04.09.2002
11.	Republika Botswany	24.09.2003
12.	Republika Bułgarii	12.02.2002
13.	Republika Chile	06.02.2003
14.	Chińska Republika Ludowa	03.12.2002
15.	Republika Chorwacji	13.05.2002
16.	Republika Czadu	28.08.2002
17.	Królestwo Danii	24.07.2003
18.	Wspólnota Dominiki	20.09.2002 a
19.	Arabska Republika Egiptu	12.07.2002 a
20.	Republika Filipin	28.05.2002
21.	Republika Francuska	05.02.2003
22.	Republika Gwatemali	09.05.2002
23.	Republika Gwinei Równikowej	07.02.2003 a
24.	Królestwo Hiszpanii	18.12.2001
25.	Republika Hondurasu	08.05.2002 a
26.	Republika Islandii	09.07.2001
27.	Królestwo Kambodży	30.05.2002
28.	Państwo Katar	14.12.2001 a
29.	Republika Kazachstanu	24.08.2001
30.	Republika Kirgiska	12.02.2003 a
31.	Demokratyczna Republika Konga	11.11.2001 a
32.	Republika Kostaryki	09.04.2002
33.	Republika Kuby	25.09.2001
34.	Królestwo Lesotho	24.09.2003
35.	Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	17.10.2003
36.	Republika Maledywów	10.05.2002
37.	Republika Mali	16.05.2002 a
38.	Królestwo Marokańskie	02.10.2001
39.	Meksykańskie Stany Zjednoczone	15.03.2002
40.	Mongolia	27.06.2003
41.	Republika Mozambiku	06.03.2003 a

42.	Republika Namibii	16.04.2002
43.	Królestwo Norwegii	02.10.2001
44.	Republika Panamy	09.02.2001
45.	Republika Paragwaju	18.08.2003
46.	Republika Peru	08.05.2002
47.	Republika Portugalska	16.05.2003
48.	Rumunia	18.10.2001
49.	Republika Rwandy	14.03.2002 a
50.	Serbia i Czarnogóra	10.10.2002
51.	Republika Sierra Leone	17.09.2001
52.	Stany Zjednoczone Ameryki	23.12.2002
53.	Stolica Apostolska	24.10.2001
54.	Syryjska Republika Arabska	15.05.2003 a
55.	Republika Tadżykistanu	05.08.2002 a
56.	Zjednoczona Republika Tanzanii	24.04.2003 a
57.	Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego	29.01.2003 a
58.	Republika Tunezyjska	13.09.2002
59.	Republika Turcji	19.08.2002
60.	Republika Ugandy	30.11.2001 a
61.	Ukraina	03.07.2003
62.	Wschodnia Republika Urugwaju	03.07.2003
63.	Boliwariańska Republika Wenezueli	08.05.2002
64.	Socjalistyczna Republika Wietnamu	20.12.2001
65.	Republika Włoska	09.05.2002
66.	Republika Zielonego Przylądka	10.05.2002 a

Źródło: <http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/status-opsc.htm>